

D. Quæ est illa? *M.* Duas, alteram servientem principiis, quæ in quinta fiunt, vel ad ipsam saliant: alteram congruentem principiis, quæ a finali per quosdam gradus ad quintam ascendunt, ut patet inferius.

D. Quot differentias habet?

Glo - ri - a se - cu - lo - rum a - men. A. Sep - tem sunt spi - ri - tus an - te thro - num
De - i. A. Om - nes si - ti - en - tes. Ve - te - rem ho - mi -
nem. A. Ar - gen - tum. A. Vi - vit Do - mi - nus. Glo - ri - a se - cu - lo - rum a -
men. A. Di - xe - runt dis - ci - pu - li. A. Ie - ru - sa - lem. A. Be - ne - di - cta tu.
Glo - ri - a Pa - tri et Fi - li - o et Spi - ri - tui
san - cto.

Discipulus.

Quid est octavus tonus? *M.* Regula plagalem quartæ maneriæ determinans. *D.* Quæ est illa? *M.* Quilibet cantus regularis plagaliter depositus vel compositus, terminatus in G. plagalis est quartæ maneriæ.

D. Quot differentias habet? *M.* Duas, alteram servientem principiis cantuum in quarta a finali incipientium: alteram cæteris ipsius omnibus principiis deputatam: ut subjecta docent.

Glo - ri - a se - cu - lo - rum a - men. A. O - cto sunt bea - ti - tu - di - nes.
A. Scri - ptum est. A. Nu - pti - æ. A. Ad - o - ra - te Do -
mi - num. A. Dum me - di - um. A. Glo - ri - a se - cu - lo - rum a - men. A. Ec - ce
an - cil - la. A. Do - mi - nus di - xit. A. De pro - fun - dis. A. In æ - ter - num.
Glo - ri - a Pa - tri et Fi - li - o et Spi - ri - tu - i
san - cto.

D. Memini te dixisse superius de duabus differentiis primi toni, quod proprietatem sui modi non expriment, et alii tono possunt aptari. Supra posita differentiæ reliquorum modorum suntne obsecro propriæ? *M.* Quædam illarum sunt propriæ et competenter

inventæ, sicut differentia secundi toni, et prima differentia quarti, quæ ejusdem toni sunt cum suis antiphonis. Sed differentia tertiæ toni in secundo tono canuntur, et longe competentiùs cantibus secundi toni possunt aptari, quam cantibus tertiæ, cum in eisdem finalibus habeant terminari. Differentia vero quinti in quarto tono canitur, et differentia septimi itidem in secundo. Differentiæ autem sexti et octavi toni suorum modorum proprietates non exprimunt. Unde a peripateticis musicorum omnes hæ vitiosæ reputantur; debet enim differentia illius modi esse, cui attribuitur, ut ejusdem modi sit differentia et antiphona, et in eodem modo psalmus canatur. Intellexisti hæc omnia?

D. Intellexi utique, et verissimum esse videtur, quod dicis. Est enim mysterium absconditum a seculis, et est mirabile sacramentum, quod non licet homini loqui, quod differentia tertiæ toni et septimi canuntur in secundo tono, et differentia quinti in quarto.

M. In hoc profecto peccavit inventio, vel inventionem corrupit oblitio.

D. Miror similiter de versibus responsorium, quod in eisdem finalibus cum suis responsoriis terminari non habeant, et alterius toni esse convincantur, præter versus sexti et octavi toni.

M. Ad hoc solet dici, quia si de cantu versiculi per se judicetur, vere alterius modi est: sed de ipso non debet judicari sine illa parte responsorii, quæ resumitur, ut sit unus cantus versiculi et repetitionis, sicut in responsoriis multæ sunt clausulæ, quæ si per se judicarentur, et male compositæ et alterius modi invenirentur. Proinde sicut unus cantus est totum responsorium, licet ex diversis clausulis constet, quæ diversorum sunt modorum: ita, unus cantus est versiculi et repetitionis, ex hoc et illo compositus. Propter hoc repetitio responsori debet concordare versiculo, et secundum litteraturam et secundum modulationem.

D. Lubrica ni fallor est hæc sententia, quoddamque videtur subterfugium, solido carens veritatis. Cæterum jam de tuo sensu loquens, de metris, de differentiis, et versiculis quid sentias, profer in medium.

M. Quod quæris, non est præsentis negotii, cum prohibente sancto Cisterciensi capitulo, nec in Guidonis Antiphonario quidquam mutari jam liceat. Quære tamen musicam Guidonis Augensis, quam scribit ad sanctissimum magistrum suum domnum Guillelmum primum Rievallis abbatem. Ibi de talibus sufficienter doceri poteris.

ORDO RERUM

QUÆ IN HAC VOLUMINIS PRIMI PARTE PRIORI CONTINENTUR

S. BERNARDUS ABBAS CLARE-VALLENSIS.

PREFATIO GENERALIS.
 § I. — De variis S. Bernardi Operum editionibus, ubi novissima hujus editionis tum causæ et rationes, tum commoda utilitatesque explicantur. 15
 § II. — De Bernardi sanctitate, doctrina et auctoritate in Ecclesia. 25
 § III. — De Bernardi profectu in emendandis moribus clericorum, monachorum et laicorum. 29
 § IV. — De schismate Anacleti per sanctum Bernardum compresso. 33
 § V. — De erroribus Petri Abaelardi et Gilberti Porretani a sancto Bernardo refutatis. 41
 § VI. — De Henricianis et aliis hæreticis a sancto Bernardo repressis. 47
 § VII. — De expeditionis sacræ prædicatione per S. Bernardum facta ejusque infelici successu. 53
 CHRONOLOGIA BERNARDINA. 57

S. BERNARDI OPERUM TOMUS PRIMUS. — EPISTOLÆ.

EP. I. — Ad Robertum nepotem suum, qui de ordine Cisterciensi transierat ad Cluniacensem. — Robertum consanguineum, qui vel horrore strictioris regulæ, seu vitæ laxioris illecebra, vel etiam blanditiis et subdolis aliorum susurrus inductus a Cisterciensibus ad Cluniacenses transierat, mira charitate et affectu plus quam paterno revocat. 67
 EP. II. — Ad Fulconem puerum qui postea fuit Lingonensis archidiaconus. — Fulconem canonicum regularem, quem avunculus blanditiis et promissis ad sæculum retraxerat, graviter et serio monet, ut potius Deo quam avunculo obediat et adherat. 79
 EP. III. — Ad canonicos regulares de Aildi curte. — Laudibus suis se terreri magis, quam demulceri. Deinde quosdam ex canonicis S. Augustini a se susceptos, non esse impediendos. 87

EP. IV. — Ad Arnoldum abbatem Morimundi. — Arnoldum abbatem, temere relicto monasterio, peregrinantem, ad monasterii curam revocat, fratrum scandala et gregis pericula exponens. 89
 EP. V. — Ad Adam monachum. — Dehortatur, ne Arnoldo abbati Morimundi adhaereat, nec se peregrinationis, aut potius vagationis ejus socium præbeat. 91
 EP. VI. — Ad Brunonem Coloniensem. — Monachos quosdam abbatis Morimundi vagabundos opera Brunoni reduci cupit ad monasterium. 92
 EP. VII. — Ad Adam monachum. — Adamum ut ad monasterium vel nunc tandem, abbate mortuo, redeat, hortatur: ostendit, in tali causa, nullum fuisse obedientiæ vinculum. Demum respondet, cur aliorum Ordinum religiosos recipiat. 93
 EP. VIII. — Ad Brunonem Coloniensem electum. — Bernardus a Brunone consultus de acceptando episcopatu Coloniensi, ita respondet, ut suspensum eum teneat, imo terreat mole tanti muneris, monens per orationes consulere Deum. 105
 EP. IX. — Ad eundem jam archiepiscopum Coloniensem. — Brunonem recens creatum archiepiscopum Coloniensem ad timorem inducit. 107
 EP. X. — Ad eundem. — Brunonem ad justum corripiendi zelum excitat. 108
 EP. XI. — Ad Guigonem priorem et cæteros Cartusiæ majoris religiosos. — De veræ et sinceræ charitatis lego, signis, effectis gradibus, perfectione Patriæ reservata, multa pie disserit. 108
 EP. XII. — Ad eosdem. — Orationibus eorum se commendat. 115
 EP. XIII. — Ad Dominum papam Honorium. — Alberici electionem ad episcopatum Catalaunensem ratam haberi petit. 116
 EP. XIV. — Ad eundem Honorium papam. — Causam ecclesiæ Divionensis, summo pontifici commendat. 117

- EPIST. XV. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra. 118
 EPIST. XVI. — Ad Petrum presbyterum cardinalem. — Unde supra. 119
 EPIST. XVII. — Ad Petrum diaconum cardinalem. — Excusat se quod vocatus non venerit, de scriptis postulatibus respondet. 119
 EPIST. XVIII. — Ad eundem. — Opinionem sanctitatis a se amoliri nititur, et promittit se quos scripserat libellos communicaturum. 120
 EPIST. XIX. — Ad eundem. — Commendat Remenses legatos. 122
 EPIST. XX. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra. 123
 EPIST. XXI. — Ad Mattheum legatum. — Excusat se perbelle, quod vocatus ad negotia tractanda, non accesserit. 123
 EPIST. XXII. — Ad Humbaldum Lugdunensem archiepiscopum et legatum. — Causam episcopi Meldensis commendat. 124
 EPIST. XXIII. — Ad Attonem Trecensem episcopum. — Attonem episcopum, qui in morbo mortem cogitans, omnia sua distribuere in pauperes, restitutum valetudini solatur, et laudat. 125
 EPIST. XXIV. — Ad magistrum Gillebertum universalem, episcopum Londoniensem. — Laudat Gillebertum, quod, factus episcopus, paupertatem colat. 128
 EPIST. XXV. — Ad Hugonem Rothomagensem archiepiscopum. — Hortatur Hugonem, ut apud suos Rothomagenses patiens simul ac pacificus esse studeat; zelum quoque discretione moderetur. 129
 EPIST. XXVI. — Ad Guidonem Lausannensem episcopum. 130
 EPIST. XXVII. — Ad Ardutionem Gebennensem electum. — Monet ut electionem suam divina gratia tribuat, eique sedulo deinceps cooperari studeat. 130
 EPIST. XXVIII. — Ad eundem jam episcopum. — Interim hortatur ut dignitatem, quam sine meritis praecedentibus obtinuit, saltem subsequentibus ornet. 131
 EPIST. XXIX. — Ad Stephanum Metensem episcopum. — Congratulatur Stephano de pace Ecclesiae reddita, idque non nisi unius Dei beneficio tribuendum. 132
 EPIST. XXX. — Ad Alberonem primicerium Metensem. — Negotium quoddam, quod Albero urgebat, ex Dei beneplacito perficiendum monet, non tam requirens datum, quam fructum. 132
 EPIST. XXXI. — Ad Hugonem comitem Campaniae, militem Templi factum. — Hugoni gratulatur ob susceptam militiam sacram, et beneficiorum memoriam promittit. 135
 EPIST. XXXII. — Ad Abbatem Sancti-Nicasii Remensis. — Abbatem ob discessum et transitum Drogonis monachi ad aliud monasterium, consolatur et ad patientiam hortatur. 136
 EPIST. XXXIII. — Ad Hugonem Pontiacensem abbatem. — Planius mentem suam prescribit de susceptione Drogonis, et omnem a se sinistram suspicionem depellit. 138
 EPIST. XXXIV. — Ad Drogonem monachum. — Congratulatur Drogoni, quod ad strictiorem observantiam transierit; hortaturque ad perseverantiam. 139
 EPIST. XXXV. — Ad magistrum Hugonem Farsitum. — Humberti cujusdam causam ei commendat, monetque ut in sententia quadam erronea corrigi non erubescat. 141
 EPIST. XXXVI. — Ad eundem. — Respondet litteris Hugonis, suadetque ut ab impugnanda episcopi jam defuncti sententia desistat. 142
 EPIST. XXXVII. — Ad Theobaldum comitem Campaniae. — Miratur se in causa Humberti justa et aequa petentem pati repulsum; monetque ut intuitu supremi iudicis misero non neget opem et misericordiam. 143
 EPIST. XXXVIII. — Ad eundem. — Unde supra. 143
 EPIST. XXXIX. — Ad eundem. — Diversorum causas Theobaldo commendat. Denique ut erga episcopos, concilii causa in ejus civitate constitutos, honorifice et reverenter se gerat, hortatur. 146
 EPIST. XL. — Ad eundem. — Pauperem religiosum Theobaldo commendat. 147
 EPIST. XLI. — Ad eundem. — Senem religiosum commendat. 148
 EPIST. XLII. — Ad Henricum Senonensem archiepiscopum. — Haec epistola potius Justii tractatus nomen et locum merebatur: itaque e sede sua submotam ad tomum secundum inter tractatus remisimus, cum hoc titulo: De moribus et officio episcoporum epistola 42 seu tractatus, ad Henricum Senonensem archiepiscopum. 148
 EPIST. XLIII. — Ad eundem Henricum. — Scribit pro libertate ecclesiae Molismensis. 148

- EPIST. XLIV. — Ad eundem. — Unde supra. 148
 EPIST. XLV. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Cistercienses Ludovicum regem, Parisiensi episcopo infestum ac injurium, graviter ac libere redarguunt, causam illius apud pontificem Romanum acturi, si rex a male coeptis non destiterit. 149
 EPIST. XLVI. — Ad dominum papam Honorium XI. — Unde supra. — Conqueruntur apud Pontificem, quod relaxatione interdicti subreptitiae obtenta, Rex Galliae jam pridem pronus ad pacem, factus sit obstinator. 153
 EPIST. XLVII. — Ad eundem ex persona Gaufridi Carnotensis episcopi. — Exponit Pontifici causam episcopi Parisiensis a rege Ludovico inique oppressi, qui interdicto ab episcopis Gallicanis compulsus restitutionem promiserat, sed absolute ab Honorio obtenta contumacior factus non praestitit. 153
 EPIST. XLVIII. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra, et contra obtrectatores. Querelas in se factas diluit, et solitudinis silentioque facultatem precatur. 154
 EPIST. XLIX. — Ad dominum papam Honorium. — Pro Henrico Senonensi archiepiscopo. 157
 EPIST. L. — Ad eundem. — Unde supra. — Postulat ut archiepiscopo liceat ad sedem apostolicam appellare. 158
 EPIST. LI. — Ad Haimericum cancellarium. — Unde supra. 158
 EPIST. LII. — Ad eundem. — Episcopum Carnotensem non affectasse professionem Jerosolymitanam. Causis et negotiis publicis absolvi se rogat. 159
 EPIST. LIII. — Ad eundem. — Duos religiosos, et in his seipsum Haimerico representat. 159
 EPIST. LIV. — Ad eundem. — Vivianum abbatem commendat, monetque de cura animae serio gerendae. 160
 EPIST. LV. — Ad Gaufridum Carnotensem episcopum. — Monachum quemdam reclusum desertorem instituti, sed jam respicientem, a Gaufrido suscipi et juvari postulat. 160
 EPIST. LVI. — Ad eundem. — De peregrinatione Jerosolymitana Norberti se incertum esse. Sententiae ejusdem de Antichristo se non assentire. Causam quoque Humberti commendat. 162
 EPIST. LVII. — Ad eundem. — Per minora vota non debere impediri majora bona. Videtur hoc, ni fallor, scribere in causa monachi, de quo supra epistola LV. 163
 EPIST. LVIII. — Ad Ebalum Catalaunensem episcopum. — Hortatur Ebalum, ut monasterio sui ecclesiae omnium sanctorum virum idoneum praefici curet. 165
 EPIST. LIX. — Ad Guilencum Lingonensem episcopum. — Hortatur ut res quasdam ecclesiae S. Stephani Divionensis, per obitum Garnerii vacantes, ad tollendam scandalis et calumniis ansam, eidem ecclesiae cedat. 166
 EPIST. LX. — Ad eundem. — Supplicat pro ecclesia Molismensi. 167
 EPIST. LXI. — Ad Ricinum Tullensem episcopum. — Hominem qui penitentiam subiturus, jussu episcopi Tullensis venerat, ad eundem remittit curandum. 167
 EPIST. LXII. — Ad Henricum Virdunensem episcopum. — Feminam multis obstructam peccatis, sed jam penitentem commendat episcopo. 168
 EPIST. LXIII. — Ad eundem. — Purgat se de facto temerario, cujus insinulatus fuerat; ejus notitiam cupit; Guidonem eidem commendat. 168
 EPIST. LXIV. — Ad Alexandrum Lincolnensem episcopum. — Philippus volens proficisci Jerosolymam, ad Clarum-Vallem forte divertens, illic manere decrevit. Alexandri ad hoc consensum requirit. Negotium cum creditoribus Philippi illi commendat. Denique hortatur eundem ne gloriae mundanae nimium fidat. 169
 EPIST. LXV. — Ad Alvisum abbatem Aquiscincti. — Laudat in Alviso parternam erga Goduinum mansuetudinem. De admissione se excusat, et veniam precatur. 170
 EPIST. LXVI. — Ad Gaufridum abbatem Sancti-Medardi. — Operam ejus requirit in reconciliando sibi abbate Alviso; solatur eundem in tribulationibus. 173
 EPIST. LXVII. — Ad monachos Flaviacenses. — Susceptionem B. Monachi tuetur, tanquam de ignoto sibi hactenus monasterio, et justas ob causas discedentis. 175
 EPIST. LXVIII. — Ad eundem. — Unde supra. 176
 EPIST. LXIX. — Ad Guidonem abbatem de Tribus Fontibus. — Guidonem, qui incuria ministrantium in consecratione calicis erraverat, ob defectum vini, instruit. 179
 EPIST. LXX. — Ad eundem. — Docet qualis misericordia in pastore esse debeat, monetque ut sententiam in monachum transgressorem latam retractet. 182
 EPIST. LXXI. — Ad monachos ejusdem loci. — Se distulisse hactenus visitationem, non incuria, sed expectatione opportunitatis; de Rogerii abbatis obitu eos consolatur. 185

- EPIST. LXXII. — Ad Rainaldum Fusniacensem abbatem. — Ostendit quam sit alienus a laudibus Jugum Christi leve esse. Patris nomen detrectat, Frater vocari contentus. 184
 EPIST. LXXIII. — Ad eundem. — Rainaldum de commissio sibi praelationis munere nimis anxium et querulum instruit; monetque opem et solatium suis potius impendendum quam ab eis requirendum. 187
 EPIST. LXXIV. — Ad eundem. — Optaverat Bernardus Rainaldum molestis abstinere querimoniis; nunc jubet de rebus ejus se reddi certiores. 188
 EPIST. LXXV. — Ad Artaldum prulliacensem abbatem. — Dissuadet monasterii conditionem in Hispania. 189
 EPIST. LXXVI. — Ad abbatem canonicorum S. Petri De Monte. — Quid agendum cum vero qui, post diuturnam in domo et habitu religioso conversationem, ad saeculum et secundas nuptias transierat. 190
 EPIST. LXXVII. — Ad Magistrum Hugonem de S. Victore. — Haec quoque epistola hoc loco sublata inter tractatus tomo II loco meruit. 190
 EPIST. LXXVIII. — Ad Sugerium, abbatem Sancti Dionysii. — Laudat Sugerium, misso fastu et externo splendore, ad modestiam et religiosam disciplinam curaminopinato conversum. Clericum aulae potius, quam Dei ministerio deditum acriter perstringit. 191
 EPIST. LXXIX. — Ad abbatem Lucam. — Feminarum contubernium fugiendum monet. Et quid de fratre in crimen lapsa faciendum. 199
 EPIST. LXXX. — Ad Guidonem abbatem Molismensem. — Consolatur afflictum ex gravi injuria: vindictam vero misericordia temperandam. 201
 EPIST. LXXXI. — Ad Gerardum abbatem Pultariensem. — Purgat se adversus iniquam criminationem. 202
 EPIST. LXXXII. — Ad abbatem Sancti Joannis Carnotensis. — Abdicationem curae pastoralis, et peregrinationem Jerosolymitanam dissuadet. 202
 EPIST. LXXXIII. — Ad Simonem abbatem Sancti Nicolai. — Eum in persecutione solatur. Pios conatus non semper habere optatos successus. Praelato actoris disciplinae studioso quid agendum cum subditis. 204
 EPIST. LXXXIV. — Ad eundem. — Monachum erroneum remittit, sed reducere lenius et mitius tractari suadet. 205
 EPIST. LXXXV. — Ad eundem Guillelmum. — Suaviter perstringit Guillelmum, conquerentem sibi a Bernardo paribus amoris officiis non responderi. 206
 EPIST. LXXXVI. — Ad eundem. — Monachum fugitivum dure increpatum et increpandum remittit. Ipsi vero Guillelmo, mutationem aut vitam privatam meditantem, perseverare suadet. 210
 EPIST. LXXXVII. — Ad Ogerium canonicum regularem. — Improbat abdicationem curae pastoralis, etsi pia quietis amore factam. Instruit nihilominus, quomodo deinceps privatus in coenobio vivere debeat. 211
 EPIST. LXXXVIII. — Ad eundem. — Se multis occupationibus impeditum, hactenus non potuisse votis ejus satisfacere: cogique etiam modo parcius scribere. Opusculum quoddam suum edi in publicum vetat, nisi recognitum. 217
 EPIST. LXXXIX. — Ad eundem. — Scriptionis brevitate excusat praetextu sacri temporis, cui potius silentium competat: item professionis et ruditatis, ut docendi munus usurpare non audeat. 220
 EPIST. XC. — Ad eundem. — Amori sincero non opus esse prolixis litteris, aut multis verbis: seque a valetudine propemodum desperata convalescere. 221
 EPIST. XCI. — Ad abbates Suesione congregatos. — Abbates excitat ad strenue curandum negotium, cujus causa convenerunt. Studium profectus serio commendat: nil morandum, si tepidi quidam et dissoluti forsitan detrectent et obmurmurent. 222
 EPIST. XCII. — Ad Henricum regem Anglorum. — Monachum a se missis ad construendum monasterium, regis favorem postulat. 224
 EPIST. XCIII. — Ad Henricum Wintoniensem episcopum. — Officiose eum salutat. 225
 EPIST. XCIV. — Ad abbatem cujusdam monasterii Eboracensis, unde exierat prior cum aliquantis fratribus. 226
 EPIST. XCV. — Ad Turstinum archiepiscopum Eboracensem. — Charitatem et beneficentiam ejus erga religiosos laudat. 228
 EPIST. XCVI. — Ad Richardum Fontanensem abbatem et socios ejus, qui de alio ordine ad Cisterciensem transierant. — Laudat eos ob renovationem religiosae disciplinae. 229
 EPIST. XCVII. — Ad ducem Conradum. — Dehortatur eum a bello comiti Gebennensi inferendo, ne contra se ultorem Deum provocet. 229
 EPIST. XCVIII. — De Machabaeis, sed ad quem scripta sit ignoratur. — Respondet ad questionem, cur ex justis antiquae legis, solis Machabaeis Ecclesia diem festum decreverit. 230
 EPIST. XCIX. — Ad monachum quemdam. — Ob monachi cujusdam a suo coenobio discessum anxius, ejusdem litteris sinistra se suspicione liberatum scribit. 234
 EPIST. C. — Ad episcopum quemdam. — Ejus erga religiosos pauperes favorem et beneficentiam laudat. 235
 EPIST. CI. — Ad religiosos. — Monachum qui sine licentia discesserat, redeuntem benigne suscipi postulat, 236
 EPIST. CII. — Ad quemden abbatem. — Monachi cujusdam dyscoli emendationem omni modo tentandam; sed incorrigibilem ejiciendum, ne plures ejus consortio depraventur. 236
 EPIST. CIII. — Ad fratrem Willelmi monachi Clarae-Vallensis. — Insigni paupertatis religiosae commendatione praevia, perstringit in eo nimium in res terrenas affectum, cum damno pauperum, imo suo ipsius conjunctum, ut qui mallet sua morti, quam amoris Christi cedere. 237
 EPIST. CIV. — Ad magistrum Gualterum de Calvo-Monte. — Hortatur eum ad fugam saeculi, monens, potorem esse causam Christi, et animae, quam parentum. 238
 EPIST. CV. — Ad Romanum Romanae curiae subdiaconum. — Vitae religiosae propositum urget, mortis memoriam inculcans. 240
 EPIST. CVI. — Ad magistrum Henricum Murdach. — Ad capessendum religiosae vitae statum excitat, ejus delicias breviter insinuans. 241
 EPIST. CVII. — Ad Thomam praepositum de Beverla. — Thomas iste Ordini Cisterciensi in Clara-Valle sese devoverat: procrastinantem Bernardus hortatur ad vota persolvenda. At surdo cantatum sequens docebit epistola, ubi infelicem Thomae exitum commemorat. In hac vero tota salutis oeconomia profundissima describitur. 242
 EPIST. CVIII. — Ad Thomam de Sancto-Audomaro, post transgressionem promissionis suae veniendi ad conversionem. — Hunc relicti studii religionem ingredi hortatur, proposito Thomae de Beverla exitu infelici. 249
 EPIST. CIX. — Ad illustrem juvenem Gaufridum de Perona, et socios ejus. — Nobiles juvenes ob religiosae vitae propositum praedicat et ad perseverantiam hortatur. 251
 EPIST. CX. — Ad parentes ejusdem Gaufridi consolatoria. — Non esse cur filium religiosum tanquam perditum luceant, vel etiam cur delictualo metuant. 253
 EPIST. CXI. — Ex persona Eliae monachi ad parentes suos. — Hortatur eos ne se Deo servire volentem impedire aut retrahere conentur: indignum id fore et frustraneum. 253
 EPIST. CXII. — Ad Gaufridum Lexoviensem. — Dolet eum deserto religionis proposito rediisse ad saeculum; et ad respicientiam hortatur. 255
 EPIST. CXIII. — Ad Sophiam virginem. — Eam praedicat ob spretam mundi gloriam; et expositis religiosarum virginum elogiis, privilegiis, praemiis ac ornamentis ad perseverantiam hortatur. 256
 EPIST. CXIV. — Ad alteram sanctimoniam. — Quae sub habitu religioso animum gesserat mundo deditum, eam jam respicientem praedicat, et ne gratiam negligat, hortatur. 259
 EPIST. CXV. — Ad aliam sanctimoniam de monasterio Sanctae-Mariae Trecensis. — Dissuadet ei eremum, quam temere et imprudenter appetebat. 261
 EPIST. CXVI. — Ad Ermengardem quondam comitissam Britanniae. — Affectum sui cordis, et vim religiosae dilectionis suaviter et familiariter insinuat. 262
 EPIST. CXVII. — Ad eandem. — Laudat ejus in divino servitio alacritatem, suumque illius videndae desiderium indicat. 263
 EPIST. CXVIII. — Ad Beatricem nobilem et religiosam matronam. — Officiosam ejus charitatem et sollicitudinem commendat. 263
 EPIST. CXIX. — Ad Ducem et Ducissam Lotharingiae. — Gratias agit pro condonatis hactenus vectigalibus, sed caveri cupit, ne gratia principum opera ministrorum intervertatur. 264
 EPIST. CXX. — Ad Ducissam Lotharingiae. — Pro beneficiis oblati gratias agit, et ab iniquo bello eam deterret. 265
 EPIST. CXXI. — Ad Ducissam Burgundiae. — Offensam Hugoni placare nititur, et assensum in conjugium quoddam ab ea exposcit. 266
 EPIST. CXXII. — Hildeberti Turoensis archiepiscopi ad Bernardum abbatem. — Bernardi fama nominis et sanctitatis permotus, familiaritatem ejus exposcit. 266
 EPIST. CXXIII. — Rescriptum abbatis Bernardi ad Hil-

debertum Turonensem archiepiscopum. — Laudes laudibus rependit. 267
 Epist. CXXIV. — Ad eundem Hildebertum qui nondum receperat Dominum Innocentium papam. — Hortatur ut Innocentium, in Gallia ob schisma Petri Leonis exsulem, uti legitimum pontificem agnoscat. 268
 Epist. CXXV. — Ad magistrum Gaufridum de Loratorio. — Operam ejus requirit in asserendo pontificatu Innocentii adversus schisma Petri Leonis. 269
 Epist. CXXVI. — Ad episcopos Aquitanie contra Gerardum Engolismensem. — Causam Innocentii ut legitimi pontificis, egregie tuetur adversus Gerardum Engolismensem, schismatici portus agentem, cujus mores depingit, et subterfugia eludit. 270
 Epist. CXXVII. — Ad Guillelmum comitem Pictavorum, ducem Aquitanie ex persona Hugonis ducis Burgundie. — Guillelmum, antipapae Anacleto faventem, hortatur ad Innocentium verum pontificem recipiendum. 281
 Epist. CXXVIII. — Ad eundem. — Serio eum hortatur de reducendis ad Ecclesiam clericis quos expulerat. 282
 Epist. CXXIX. — Ad Janenses. — Pacem quam aliquando coram conciliaverat, constanter retinendam et tuendam hortatur. 283
 Epist. CXXX. — Ad Pisanos. — Pisanos laudat ob studium et favorem erga Innocentium papam, qui, Roma per antipapam Anacleto occupata, exsul Pisas concesserat. 285
 Epist. CXXXI. — Ad Mediolanenses. — Cum Mediolanenses Innocentio reconciliati, tamen titubare in officio et obedientia viderentur, eos ad retinendam constantiam incitat recentia Romanæ Ecclesie erga illos beneficia memorans. 286
 Epist. CXXXII. — Ad clerum Mediolanensem. — Gratulatur clero Mediolanensi, cujus opera civitas, relicto schismate Anacleto, ad unitatem Ecclesie redierat. 287
 Epist. CXXXIII. — Ad universos cives Mediolanensem. — Invitatus ad componendam pacem, latatur ad hoc opus suam operam requiri. 288
 Epist. CXXXIV. — Ad novitios apud Mediolanum conversos. — Novitios Mediolanensibus gratulatur de conversione, seque peracto concilio illos invisurum spondet. 289
 Epist. CXXXV. — Ad Petrum Papiensem episcopum. — Delatas sibi laudes in Deum refundit. Episcopum ab operibus misericordie laudat. 289
 Epist. CXXXVI. — Ad Innocentium papam. — Dalfinum, de illatis injuriis satisfacere paratum, mitius tractari cupit. 290
 Epist. CXXXVII. — Ad Imperatricem Romanam. — Mediolanenses non ante receptos in gratiam a pontifice, quam ipsi Lotharium imperatorem reciperent. Hinc eos clementie imperatricis commendat. 291
 Epist. CXXXVIII. — Ad Henricum regem Anglorum. — A rege supplicat pro Innocentio papa. 292
 Epist. CXXXIX. — Ad Lotharium imperatorem. — Excitat imperatorem ad reprimendos schismaticos. Causam cujusdam ecclesie apud Tullum site commendat. 293
 Epist. CXL. — Ad eundem. — Pisanos pontificis studiosos apud Lotharium commendat. 295
 Epist. CXLI. — Ad Humbert abbatem Igriacensem. — Graviter eum perstringit, ob munus prelationis inconsulto ac temere dimissum. 296
 Epist. CXLII. — Ad monachos Alpenses. — Monachos Alpenses, qui se sub ordine Cisterciensi Claræ Vallensibus aggregaverant, commendat et consolatur de absentia patris ad altiore gradum assumpti. Hinc de novo abbate eligendo eos monet. 297
 Epist. CXLIII. — Ad suos Claræ-Vallenses. — Diurnam sui absentiam excusat, sibi non mimus, imo magis gravem, quam suis. Interim breviter eos officii admonet. 298
 Epist. CXLIV. — Ad eosdem. — Molestiam longioris absentie suæ a dilecta Clara-Valle, et tenerrimum erga filios suos affectum ac desiderium exprimit. Solutium nihilominus suum in tantis pro Ecclesia laboribus indicat. 300
 Epist. CXLV. — Ad abbates Cistercii congregatos. — Hos laborum et dolorum suorum conscios esse desiderat, excusans forte hoc pacto absentiam suam. Optat sane non peregre, sed inter suos mori. 302
 Epist. CXLVI. — Ad Burchardum Balernensem abbatem. — Gaudet suos in eo formande labores non esse irritos: felicem tamen successum uni Deo tribuendum. 303
 Epist. CXLVII. — Ad Petrum abbatem Cluniacensem. — Petrus Bernardum, peregre inter varios et difficiles pro Ecclesia labores agentem, misso Gebuino archidiacono Trecensi consolatus fuerat. Eius itaque benevolam animam suavissime recolit, et feliciter extincto jam schis-

mate Ecclesie statum predicat. 304
 Epist. CXLVIII. — Ad eundem. — Paucis Petro respondet, plura in aliam occasionem reservans. 305
 Epist. CXLIX. — Ad eundem. — Monet ut a monasterio sancti Bertini tam opere sibi vindicando desistat. 306
 Epist. CL. — Ad dominum papam Innocentium. — Laudat pontificem ex variis recte factis, ejusque zelum excitat adversus ambitionem Philippi, qui modis illegitimis sedem Turonensem invadere tentabat. 306
 Epist. CLI. — Ad Philippum Turonensis ecclesie invasorem. — Gravem animi sui dolorem exprimit super Philippo, Turonensis ecclesie presulatum indebitis modis ambiente. 310
 Epist. CLII. — Ad dominum papam Innocentium, pro Trecensi episcopo. — Insolentiam clericorum nutrirum ignavia episcoporum: Trecensem vero ob clericos correptos gravari. 311
 Epist. CLIII. — Ad Bernardum de Portis, de Ordine Cartusiani. — Petenti expositionem in Cantica Salomonis, preteritum tenuitatem suam, tanto scilicet operi, et aliorum expectationi imparem. 312
 Epist. CLIV. — Ad eundem. — Non licuisse per negotia stare promissioni de invisendis Cartusianis. Mittit petitos sermones in Cantica. 313
 Epist. CLV. — Ad dominum papam Innocentium pro eodem quando electus est. — Bernardum de Portis, in Lombardia destinatum episcopum, dignum quidem eo honore, sed tali loco minus idoneum; ideoque alteri convenientius reservandum. 314
 Epist. CLVI. — Ad eundem, pro clericis Aurelianensibus. 314
 Epist. CLVII. — Ad Haimerium, pro eisdem. 315
 Epist. CLVIII. — Ad dominum papam Innocentium, super interfectione magistri Thomæ, Prioris Sancti-Victoris Parisiensis. 315
 Epist. CLIX. — Ad eundem, in persona Stephani Parisiensis episcopi. — Unde supra. 319
 Epist. CLX. — Ad Haimerium cancellarium, in persona ejusdem episcopi. — Unde supra. 320
 Epist. CLXI. — Ad dominum papam Innocentium. — Adversus auctores cædis Archembaldi, subdecani Aurelianensis. 320
 Epist. CLXII. — Ad Haimerium cancellarium de eodem. 321
 Epist. CLXIII. — Ad Joannem Cremensem cardinalem presbyterum de eodem. 321
 Epist. CLXIV. — Actio causæ Lingonensis ecclesie ad dominum papam Innocentium. — Conqueritur Bernardus, quod subdole et contra datam fidem tentata sit electio episcopi Ecclesie Lingonensis. 322
 Epist. CLXV. — Ad Falconem decanum, et Guidonem thesaurarium Lugdunensis Ecclesie. — Unde supra. 325
 Epist. CLXVI. — Ad dominum papam Innocentium. — Unde supra. 326
 Epist. CLXVII. — Ad eundem. — Pro eodem negotio. 327
 Epist. CLXVIII. — Ad episcopos et cardinales Romanæ curiæ. — Unde supra. 327
 Epist. CLXIX. — Ad dominum papam Innocentium. — Cur clericis Ecclesie Lingonensis vocatos detinerit; et quibus manus eligendi committendum. 328
 Epist. CLXX. — Ad Ludovicum Juniolem regem Francorum. — Electionem Godefridi Prioris sui in episcopum Lingonensem, cui Rex adversari visus est, vindicare nititur. 329
 Epist. CLXXI. — Ad dominum papam Innocentium. — Pro Falcone Lugdunensi archiepiscopo electo. 331
 Epist. CLXXII. — Ad eundem in persona Godefridi Lingonensis episcopi. — Eiusdem cum superiore argumenti. 332
 Epist. CLXXIII. — Ad ipsum Falconem. — Religiosorum quorundam causam commendat. 332
 Epist. CLXXIV. — Ad canonicos Lugdunenses, de conceptione S. Mariæ. — Conceptionis festum novum esse; nullo niti legitimo fundamento: cæterum non fuisse instituendum inconsulta sede apostolica cui sententiam suam subjicit. 333
 Epist. CLXXV. — Ad Patriarcham Jerosolymorum. — Præventus ejus litteris familiariter respondet, et milites Templi commendat. 336
 Epist. CLXXVI. — Ad dominum papam Innocentium, ex persona Alberonis Treverensis archiepiscopi. — Summum erga Innocentium, citramontanæque Ecclesie studium et obedientiam declarat. 337
 Epist. CLXXVII. — Ad eundem in persona ejusdem. — Queritur impositum sibi pastorale munus; sed in exsequendis quæ sui sunt muneris, impediri emulatione alio-

rum, non sine ipsius culpa Pontificis. 338
 Epist. CLXXVIII. — Ad dominum papam Innocentium pro Alberone Treverensi archiepiscopo. — Queritur per-versos quosdam et Ecclesie perniciosos homines in exsequendis pravis consiliis pontificali auctoritate muniti: alios interim præsules, zelum Dei habentes, destitui et contemni. 339
 Epist. CLXXIX. — Ad eundem pro eodem. — Causam Alberonis archiepiscopi Treverensis agit adversus abbatem Sancti-Maximini et monachos rebelles et contumaces. 342
 Epist. CLXXX. — Ad eundem pro eodem. — Iterum commendat pontifici negotium archiepiscopi Treverensis, ut sententiam, subreptitio obtentam, prævia meliore causæ cognitione, revocet. 343
 Epist. CLXXXI. — Ad Haimerium cancellarium. — Proficitur se beneficiis imparem, non nisi voluntatis affectu gratum se esse posse. 344
 Epist. CLXXXII. — Ad Henricum Senonensem archiepiscopum. — Hunc acriter perstringit, utpote durum, ut qui archidiaconum non recte deposuisset; et ad aqua postulata ac pacis consilia difficilem. 344
 Epist. CLXXXIII. — Ad Conradum regem Romanorum. — Reverentiam Sedis apostolicæ ei commendat. 345
 Epist. CLXXXIV. — Ad dominum papam Innocentium. — Non posse mitti quos Pontifex pelierat monachos. 345
 Epist. CLXXXV. — Ad Eustachium occupatorem Valentiniæ sedis. — Hortatur ut memor ætatis suæ, et mortis imminuentis, divinique judicii, respiscat, nec pravis adulatorem consiliis pareat. 346
 Epist. CLXXXVI. — Ad Simonem filium Castellani Cameracensis. — Eius tutelæ Valcellenses monachos commendat, patris donationem ab eo ratam haberi rogans. 348
 Epist. CLXXXVII. — Ad episcopos Senonas convocatos, contra Petrum Abælardum. — Excitat episcopos ad causam religionis contra Abælardum strenue agendam. 349
 Epist. CLXXXVIII. — Ad episcopos et cardinales curiæ, de eodem. — Monet ad vigilandum adversus Petri Abælardi errores. 351
 Epist. CLXXXIX. — Ad dominum papam Innocentium, de eodem. — Animi dolorem indicat ob errores Abælardi post schisma statim exsurgentes, quibus Pontificem, occurreremonet. 354
 Epist. CXC. — Ad Innocentium pontificem, de erroribus quibusdam Petri Abælardi. 357
 Epist. CXCI. — Ad Innocentium ex persona domini archiepiscopi Remensis, etc. — Abælardum, vana scientiæ opinione tumidum, et de favore curiæ Romanæ gloriatorem, auctoritate Pontificia mature reprimendum. 357
 Epist. CXCL. — Ad magistrum Guidonem de Castello. — Monet eum ita diligere ac fovere Abælardum, ut tamen errores ejus non foveat. 358
 Epist. CXCLII. — Ad magistrum Ivonem cardinalem, de eodem. — Indignum esse ut Abælardus in Romana curia fautores inveniat. 359
 Epist. CXCLIII. — Rescriptum domini Innocentii contra hæreses Petri Abælardi. 359
 Epist. CXCLIV. — Ad episcopum Constantiensem. — Monet ut Arnaldum de Brixia, Italia et Gallia pulsum, et jam apud ipsum delitescens expellat, aut potius ad cavendam majora damna vinculum teneat. 361
 Epist. CXCLV. — Ad Guidonem legatum, de eodem. — Cavendam ei familiaritatem Arnaldi de Brixia, ne sub ejus auctoritate securius errores suos disseminet. 363
 Epist. CXCLVI. — Ad Petrum Bisuntinum decanum. — Increpatum ob injurias abbati Chari-Loei illatas. 364
 Epist. CXCLVII. — Ad dominum papam Innocentium. — Guidonem a vi et injuriis oppressoris vindicari rogat. Nihil æque decere summum Ecclesie Præsulem ac zelum justitiæ. 365
 Epist. CXCLVIII. — Ad eundem. — Unde supra. Rogat sententiam pro Religiosis inique oppressis latam confirmari, nec ulterius aures præberi calumniis. 367
 Epist. CC. — Ad magistrum Ulcerium Andegavensem episcopum, pro gravi querela quæ erat inter ipsum et abbatem Fontis Ebraldi. 367
 Epist. CCI. — Ad Balduinum abbatem Reatini monasterii. — Hortatur ut strenue incumbat officio suo: huc vero requirit verbum prædicationis, exemplum operis, et præcipue studium orationis. 369
 Epist. CCII. — Ad clerum Senonensem. — Electionem novi Præsulis non inconsulte et præcipitanter instituendam. 370
 Epist. CCIII. — Ad Attonem episcopum et clerum Trecentensem. — Monet ut Ansellum clericum Trecensem ab armis et conjugio revocet. 371
 Epist. CCIV. — Ad abbatem Sancti-Albani. — Summum erga eum affectum aperit: mutuam vero conspectum, si

præsens vita non permittat, futuræ reservari. 372
 Epist. CCV. — Ad episcopum Roffensem. — Durius se litteris ejus, sed circa culpam, perstringit. 372
 Epist. CCVI. — Ad Reginam Jerosolymorum. — Commendat quemdam consanguineum suum, et paucis monet Reginam ita vivere, ut regnet perpetuo. 373
 Epist. CCVII. — Ad Rogerium regem Siciliæ. — Hortatur ut se pauperibus Religiosis benignum et beneficium exhibeat. 374
 Epist. CCVIII. — Ad eundem. — Desideratus a Rege, mittit ex suis, quos ut viscera suæ benigne suscipiet fore veri rogat. 375
 Epist. CCIX. — Ad eundem. — Prædicat regiam ejus munificentiam in suscipiendis Religiosis a se missis. 375
 Epist. CCX. — Ad dominum papam Innocentium. — Remensem præsulum Pontifici commendat. 376
 Epist. CCXI. — Ad eundem. — Causam Cantuariensis archiepiscopi, necnon Londinensis episcopi commendat. 376
 Epist. CCXII. — Ad eundem. — Causam Salamenticensis episcopi pathetice agit apud Pontificem, insignem ejus humilitatem commendans. 377
 Epist. CCXIII. — Ad eundem. — Expulstat eum Pontifice, quod reconciliatio Petri Pisani, opera sua et auctoritate ipsius Papæ facta, irritetur. 378
 Epist. CCXIV. — Ad eundem. — Episcopum Cameracensem et abbatem Godescalcum commendat. 378
 Epist. CCXV. — Ad eundem. — Pro episcopo et decano Antissiodorensi. 379
 Epist. CCXVI. — Ad eundem. — Comitem Radulfum, qui repudiata uxore sua aliam duxerat, patronos in curia reperire queritur. 379
 Epist. CCXVII. — Ad eundem. — Theobaldum causa justitiæ et fidelitatis erga Sedem apostolicam, premi queritur: sed ad iniqua compulsus ope Pontificis expediti rogat. 380
 Epist. CCXVIII. — Ad eundem excusatoria et novissima. — Solita se apud Innocentium gratia excidisse animadvertens, causas offensæ occasione testamenti Ivonis cardinalis natus modeste diluit. 381
 Epist. CCXIX. — Ad tres episcopos curiæ, Albericum Ostiensem, Stephanum Prænestinum, Igarum Tusulanum, et Gerardum cancellarium. — Pro interdicto quod erat in terra Regis propter archiepiscopum Butiricensem. 382
 Epist. CCXX. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Iniquam regis postulationem in causa Radulfi rejicit, monens eundem non premere innocentes, et irritare contra se Regem supremum. 383
 Epist. CCXXI. — Ad eundem. — Unde supra. — Graviter Ludovicum regem arguit, quod, pravis consiliis ad hærescens, pacis consilia respuat. Se quidem hactenus regii nominis studiosum, deinceps solius veritatis patronum, necnon malefactorum ejus testem fore. 383
 Epist. CCXXII. — Ad Joslenum Suesionensem episcopum, et Sugerium abbatem Sancti-Dionysii. — Queritur apud eos, ut Regis consiliarios, de iniquis ejus contra Theobaldum motionibus, contra pactum et pacem initiam. 387
 Epist. CCXXIII. — Ad Joslenum episcopum Suesionensem. — Satisfacit episcopo, cujus literis præfixa talis erat salutatio, « Salutem in Domino, et non spiritum blasphemie. » Requirit nihilominus in eo majorem zelum ad vindicandas Christi et Ecclesie injurias. 390
 Epist. CCXXIV. — Ad Stephanum Prænestinum episcopum. — Malefacta Ludovici regis et injurias in Ecclesia, episcopos, aliosque exponit. 391
 Epist. CCXXV. — Ad dominum episcopum Suesionensem. — Hortatur ad studium pacis. 394
 Epist. CCXXVI. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Bernardus et Hugo queruntur de pertinacia regis in male ceptis: irritos esse suos in concilianda pace labores non sine regni ejus exitio dolent. 394
 Epist. CCXXVII. — Ad episcopum Suesionensem. — Opem episcopi perquam sollicitè et ardentem implorat. 396
 Epist. CCXXVIII. — Ad petrum Cluniacensem abbatem, conquerentem quod ei non rescriberet. 396
 Epist. CCXXIX. — Petri Venerabilis ad Bernardum abbatem. — Bernardi litteris humanissime respondet, simulque causas dissensionum inter Cluniacenses et Cistercienses exponit. 398
 Epist. CCXXX. — Ad tres episcopos Ostiensem, Tusulanum, Prænestinum. — Monet illos officii, ut a Christi grege in episcopatu Meten-i lupos arceant. 417
 Epist. CCXXXI. — Ad eosdem pro abbate Latiniacensi. — Innocentiam abbatis assertit ac tuetur, et capita accusationum in eum producta diluit. Denique zelum discipli-

nae religiosae in ipsis requirit. 417
 Epist. CCXXXII. — Ad eosdem. — Contra abbatem Sancti-Theofredi. 419
 Epist. CCXXXIII. — Ad abbatem Joannem de Busaio, qui abbatiam reliquerat, et abierat in solitudine. — Blande eum revocat a solitudine, ad quam, de misso monasterii regimine, se contulerat. 420
 Epist. CCXXXIV. — Ad Herbertum abbatem Sancti-Stephani Divionensis. — Temerariae scriptionis culpam Joanni condonari rogat. 421
 Epist. CCXXXV. — Ad dominum papam Coelestinum, pro intruso Eboracensi. — Auctoritatem sedis apostolicae adversus infamem et simoniacum Eboracensis Ecclesiae invasorem implorat. 422
 Epist. CCXXXVI. — Ad totam curiam Romanam. — Unde supra. 424
 Epist. CCXXXVII. — Ad totam curiam Romanam, quando elegerunt abbatem Sancti-Anastasio in papam Eugenium. — Miratur Bernardum abbatem Sancti-Anastasio, abstractum ab otio et solitudine, ad totius Ecclesiae curam rapi: timetque hominem, quieti assuetum, et rebus gerendis minus exercitatum, tanto oneri haud parem fore: unde fideli cardinalium ope eum sublevari rogat. 425
 Epist. CCXXXVIII. — Ad dominum papam Eugenium prima. — Bernardus Eugenius, recens in Pontificem assumptus, gratulatur ac condolet: ipsum ad munus apostolicum fortiter obeundum animat, ut conceptae de se multorum expectationi respondeat. 427
 Epist. CCXXXIX. — Ad eundem. — Depositionem Guillelmi Eboracensis urget apud Pontificem, cui soli ea potestas competat. 431
 Epist. CCXL. — Ad eundem, de Eboracensi intruso. — Laudat zelum Eugenii. Porro eum nunc ostendi vult in deponendo Eboracensi, illam sedem fraudulenter occupante. 432
 Epist. CCXLI. — Ad Hildefontem comitem Sancti Aegidii, de Henrico haeretico. — Henricum, Petri Brusii haeretici successorem, ejusque impia dogmata, et impura factiora describit, pungens Comitem, quod talem in sua ditione sineret impune grassari. 434
 Epist. CCXLII. — Ad Tolosanum post reditum suum. — Sollicite fugiendos, imo et fugandos haereticos. Exercendam hospitalitatem. Nec quosvis praedicatorum admittendos. 436
 Epist. CCXLIII. — Ad Romanos, quando recesserunt domino papa Eugenio. — Romani; Arnaldo haeretico factionem inflammante, antiquae Republicae ac libertati formam restituere nitebantur, sola sacrorum cura Pontifici relicta. Itaque vectigalia Pontificum sibi vindicant, jubentes Pontificem decimis, et oblationibus tantum more prisco contentum vivere. Hinc nata rebellio, et in Eugenium acris concitata. Cujus occasione Bernardus asper, sed juste increpat Romanos tam iniquos in Pontificem, cujus injuria in sanctos et omnes Catholicos redundet, non evasura Dei vindictam, nisi mox respiciant. 437
 Epist. CCXLIV. — Ad Conradum regem Romanorum. — Hortatur regem ad defensionem auctoritatis pontificiae adversus rebelles Romanos. 440
 Epist. CCXLV. — Ad dominum papam pro Aurelianensi episcopo. — Gaudet ob zelum pontificis in causa Aurelianensis episcopi, etc. 442
 Epist. CCXLVI. — Ad eundem pro eodem, quando praedictus Aurelianensis depositus est. — Aurelianensem, sponte se episcopatu abdicantem, pontifici commendat, ut honori ejus cautum esse velit: id humilitatem ejus, et pontificis clementiam decere. 443
 Epist. CCXLVII. — Ad eundem pro Remensis archiepiscopo. — Dispicet ei praecipue et severior in Samsonem archiepiscopum Remensem sententia, de Pallii usu sublato. 445
 Epist. CCXLVIII. — Ad eundem. — Praemonet pontificem, ne Sagiensi, quantumvis supplici, reditum in episcopatum molienti, faciles aures praebet. 447
 Epist. CCXLIX. — Ad eundem. — Priorem Casae-Dei, electum in episcopum Valentinensem, uti dignum commendat. 449
 Epist. CCL. — Ad Bernardum priorem Portarum. — Repulsam fratris Natalis in episcopum electi non debuisset tam moleste ferri a Religiosis. Id sua opera factum non esse. Veritum forte Papam, ne juvenilis aetatis vitia nunc demum calumniae paterent. 449
 Epist. CCLI. — Ad dominum Eugenium papam. — Balmenses monachos pro merito punitos in gratiam recipi cupit, et cum Aduensibus reconciliari. 451
 Epist. CCLII. — Ad eundem, pro Eboracensi. — Sententiam, contra Eboracensem jam olim ab Innocentio latam, tandem executioni mandari postulat, ne mala ejus opera dissimulanti Pontifici imputentur. 452

Epist. CCLIII. — Ad abbatem de Praemonstrato. — Asperioribus Praemonstratensium litteris placide respondet, recensens sua in eos beneficia. Refellit quoque singula querelarum capita constantem se ipsis amicam fore professus. 453
 Epist. CCLIV. — Ad abbatem Guarinum Alpensem. — Laudat in sene abbate studium reformandi Ordinis. Temporis brevitate non obsistere studio perfectionis. In vita spirituali semper proficiendum, nunquam standum. 459
 Epist. CCLV. — Ad Ludovicum regem Francorum. — Monet regem ne concilium hoc tempore Ecclesiae et regno tam necessarium ipsiusque regis honori cessurum, impediatur. 462
 Epist. CCLVI. — Ad dominum papam Eugenium. — Excitat Eugenium ad suppetias orientali Ecclesiae ferendus; nec abiciendum animum ob acceptam cladem in amissione civitatis Edessae. Miratur vero se Carnoli in ducem belli electum. 463
 Epist. CCLVII. — Ad eundem, pro fratre Philippo. 465
 Epist. CCLVIII. — Ad eundem, pro fratre Rualeno. — Rualenum, jussu Pontificis abbatem Sancti Anastasio constitutum, sed invitum admodum ac renitentem, remittit ad se rogat. 466
 Epist. CCLIX. — Ad eundem. — Unde supra. — Se eadem velle, et eadem nolle cum Pontifice: adeoque Rualenum suum libenter sistere jubenti Pontifici ad abbatiam Sancti Anastasio. 467
 Epist. CCLX. — Ad Rualenum abbatem. — Compatitur Rualeno in demandata sibi praefectura, cui tandem acquiescendum monet. 467
 Epist. CCLXI. — Ad dominum papam Eugenium. — Abbatem Sancti Urbani, ob susceptum militem Templi censuris subiectum, absolvi petit. 468
 Epist. CCLXII. — Ad eundem pro monachis Mosensibus. 468
 Epist. CCLXIII. — Episcopo Suessionensi pro abbate Caziacensi. 469
 Epist. CCLXIV. — Petri Cluniacensis abbatis ad Bernardum abbatem. Suum erga Bernardum desiderium indicat, et in solatium absentiae dilectum sibi Nicolaum mitti obnixè postulat. 469
 Epist. CCLXV. — Rescriptum Bernardi abbatis ad eundem. — Laudari detrectat velut indignus: vicissim tamen laudes praconi suo reppendit. 470
 Epist. CCLXVI. — Ad Sugerium abbatem Sancti Dionysii. — Animat eum, ut mortem intrepidus excipiat. Desiderium suum ejus ante mortem visendi significat. 470
 Epist. CCLXVII. — Abbati Cluniacensi. 472
 Epist. CCLXVIII. — Ad dominum papam Eugenium. — Monet promotionem cujusdam indigni subreptitè factam, adeoque revocandam sententiam. 472
 Epist. CCLXIX. — Ad eundem. — Litteris a se per dolum extortis robur et auctoritatem derogat. 473
 Epist. CCLXX. — Ad eundem. — Scribit in causa Prioris Cartusiani contra transgressores quosdam. Mortem abbatis Cisterciensis nuntiat, et successorem commendat. 473
 Epist. CCLXXI. — Ad comitem Campaniae Theobaldum. — Monet filium ob minusculam aetatem ad dignitates ecclesiasticas non esse promovendum. 475
 Epist. CCLXXII. — Episcopo Laudunensi. — Commonet eum pie liberalitatis. 476
 Epist. CCLXXIII. — Ad dominum papam Eugenium. — Lætatur ob litteras, zelo et affectu plenas, a Pontifice ad capitulum scriptas. Hortatur, ut ea sollicitudine pergat fovere omnes, sed praecipue sui Ordinis Religiosos. Abbatem Trium Fontium a praefectura sua abstractum queritur. 478
 Epist. CCLXXIV. — Ad Hugonem abbatem Trium Fontium, quando erat Romae. — Poenitet commendasse nepotem episcopi Autissiodorensis, improbandum collatum illi praepositorum. 480
 Epist. CCLXXV. — Ad dominum papam Eugenium, pro Autissiodorensi electione. — De statu electionis Autissiodorensis, et fraude in ea commissa pontificem certiore facit. 486
 Epist. CCLXXVI. — Ad eundem, post obitum episcopi Autissiodorensis. — De irreligioso episcopi Autissiodorensis testamento, non sine fraude Stephani diaconi facto, monet Pontificem; illudque scandalica causa irritari debere. 491
 Epist. CCLXXVII. — Ad eundem, pro abbate Cluniacensi. — Abbatem Cluniacensem benevole excipit, et

honorifice tractari petit. 482
 Epist. CCLXXVIII. — Ad eundem, pro episcopo Belvacensi. 484
 Epist. CCLXXIX. — Ad Henricum comitem. — Comitem ob injuriam, a subditis ejus illatam, restitutione in integrum compellat. 484
 Epist. CCLXXX. — Ad dominum papam Eugenium pro Autissiodorensi negotio. — Queritur sententiam apostolicam in causa electionis Autissiodorensis, a se jussu Pontificis denuntiata, contemni. 485
 Epist. CCLXXXI. — Abbati Brunoni de Clara-Valle. — Brunonem perturbat et imprudenter scribentem redarguit. 487
 Epist. CCLXXXII. — Ad Ludovicum regem Francorum Juniores, pro electione Autissiodorensi. — Hortatur regem, ne electo Autissiodorensi episcopo obsistat. 488
 Epist. CCLXXXIII. — Ad dominum papam Eugenium, pro fratribus de Miratorio. — In compositione quadam litis frustra laboratum: ideoque auctoritate apostolica opus esse. 489
 Epist. CCLXXXIV. — Ad dominum papam Eugenium, pro Remensi archiepiscopo, et aliis personis. 490
 Epist. CCLXXXV. — Ad eundem, pro Odone abbate Sancti Dionysii. — Abbatem Sancti Dionysii commendat, et adversus suspectas, aliorum criminationes, ex invidia et ambitione natas, tuetur. 491
 Epist. CCLXXXVI. — Ad eundem, pro eodem. 492
 Epist. CCLXXXVII. — Domino Ostiensi, pro eodem abbate. 492
 Epist. CCLXXXVIII. — Ad Andream avunculum suum, militem Templi. — Infelicem exitum sacrae expeditionis dolet; avunculi adventum optat. 493
 Epist. CCLXXXIX. — Ad reginam Jerosolymorum. — Instruit eam, quomodo se gerat, ut probae viduae coram Deo, et reginae coram hominibus partes impleat. 494
 Epist. CCXC. — Domino Ostiensi, de Jordano cardinali. Legatum apostolicum describit, quam fœda ubique vestigia reliquerit. 496
 Epist. CCXCI. — Ad dominum papam Eugenium, pro ecclesia Sancti-Eugendi Jurensis. 496
 Epist. CCXCII. — Ad quemdam saecularem. — Perstringit eum, quod Petrum, cognatum suum, a proposito vitae religiosae abstrahere conatus sit. 497
 Epist. CCXCIII. — Petro abbati de Cella, pro monacho Caziacensi, qui ad Claram-Vallem transierat. 498
 Epist. CCXCIV. — Ad dominum papam Eugenium, pro episcopo Cenomanensi. — Episcopum Cenomanensem, et alios Pontifici commendat. 499
 Epist. CCXCV. — Domino Henrico cardinali, pro eodem episcopo. 499
 Epist. CCXCVI. — Domino Ostiensi pro eodem. 500
 Epist. CCXCVII. — Abbati Arremarensi. — Monachum apostatam penitentem recipi petit. 500
 Epist. CCXCVIII. — Ad dominum papam Eugenium. — Nicolai notarii fraudes et imposturas detegit. 500
 Epist. CCXCIX. — Comiti Engolismensi, pro fratribus de Buxia. — Queritur de gravi exactione suis a comite imposta. 501
 Epist. CCC. — Blesensi comitissa. — Solatur comitissam, filii delicta per aetatem excusans, et melioris frugis spem faciens; unde blande potius et leniter quam aspere tractandum monet. 501
 Epist. CCCI. — Sanctae sorori imperatoris Hispaniae. — Controversiam, ex receptione cujusdam monasterii inter suos et alios quosdam Religiosos natam, ejus opera sopiri cupit. 503
 Epist. CCCII. — Legatis apostolicis, pro archiepiscopo Moguntino. — Causam archiepiscopi ab adversariis gravati commendat. 504
 Epist. CCCIII. — Ludovico Juniori regi Francorum. — Quid agendum regi causa cujusdam de Britannia adulteri et excommunicati. 505
 Epist. CCCIV. — Eidem. — Gaudet valetudinem suam regi esse curae; Robertum regis germanum commendat. 506
 Epist. CCCV. — Ad dominum papam Eugenium. — Episcopum Belvacensem a Romano itinere justis ex causis detentum. Itaque causam ejus Pontificis consilio totam committit. 506
 Epist. CCCVI. — Domino Ostensi pro electione abbatis Turoldi de Tribus-Fontibus. — Purgat se adversus calumniam Hugonis episcopi Ostiensis, qui promotionem Turoldi in abbatem Trium-Fontium indigne ferebat: non alium ipse, Nicolaum scilicet, designaverat. Roberti electionem in novi monasterii abbatem excusat. 507
 Epist. CCCVII. — Ad eundem. — Belvacensem episcopum contra sinistros rumores tuetur. Valetudinem suam extreme afflictam indicat: et quid archiepiscopo Lugda-

nensi acciderit. 510
 Epist. CCCVIII. — Ad Alfonso Portugalliae regem. — Petitione regis se adlaborasse respondet, et fratrem ejus brevi a terrena militia ad caelestem transiturum praedicit. 512
 Epist. CCCIX. — Ad Eugenium Pontificem. — Laudat Sugerium abbatem, ejusque legatos Pontifici commendat. 513
 Epist. CCCX. — Ad Arnaldum Carnotensem abbatem Bonaevalis. — Bernardus in extremis positus, hanc amico epistolam ultimam scripsit. 513
 Admonitio in epistolas sequentes. 513
 Epist. CCCXI. — Ad Haimericum cancellarium. — Aemulos quosdam piis aliorum conatibus adversantes acriter perstringit: Haimericum vero ad sedulam boni publici curam, oblata occasione, extimulat. 513
 Epist. CCCXII. — Ad Raynaldum archiepiscopum Remensem. — De remissis ad se litteris gratias agit. 517
 Epist. CCCXIII. — Ad Gaufridum abbatem Sanctae-Mariae Eboracensis. — Religiosos, a laxiore ad strictiorem vivendi modum transire volentes, non impediendos; et apostatas censendos, qui post transitum resiliunt ad vitam priorem. 518
 Epist. CCCXIV. — Ad dominum papam Innocentium. — Bernardus post reconciliatos Ecclesiae Mediolanenses jussu Innocentii ad pacificandas ipsas inter se Lombardiae civitates profectus, Papiam et Cremonam se contulit. Sed apud Cremonenses nihil proficiens, eorum pertinaciam Pontifici significat, et ut severiorem, quam in archiepiscopum Mediolanensem parabat sententiam, paulisper suspendat, hortatur. 520
 Epist. CCCXV. — Ad Mathildem reginam Anglorum. — Rogat ut annuat petitioni alias insinuatæ pro monachis de Capeha. 522
 Epist. CCCXVI. — Ad Henricum Senonensem archiepiscopum, et ad Haimericum cancellarium. — Hortatur ut nobili cuidam, bona ecclesiastica possidenti, sed nunc ea religiosis quibusdam cedere volenti, non adversetur. 522
 Epist. CCCXVII. — Ad Priorem suum Godofridum. — Schismate extincto, et pace composita, jam se quamprimum ad suos reditum pollicetur. 523
 Epist. CCCXVIII. — Ad papam Innocentium. — Remensis Ecclesiae pericula insinuat, et mataram opem a Pontifice desiderat. 523
 Epist. CCCXIX. — Ad Turstinum Eboraci archiepiscopum. — Hortatur curam pastorem ne dimittat: si tamen justa causa, ut Pontificis consensus adsit, locum petat religiosae disciplinae magis observantem. 524
 Epist. CCCXX. — Alexandro Priori de Fontibus, et ejusdem loci fratribus. — Hortatur ad electionem novi abbatis unanimiter faciendam. 525
 Epist. CCCXXI. — Ad Henricum de Murdach, primum abbatem de Valle-Clara, postea de Fontibus, tandem archiepiscopum Eboracensem. — Jubet, ne electionem sui in abbatem de Fontibus refuset. 526
 Epist. CCCXXII. — Ad Hugonem novitium, postea Bonae-Vallis abbatem. — Laudat vitae religiosae propositum, praemittitque eum adversus tentationes, et ad constantiam ac perseverantiam excitat. 527
 Epist. CCCXXIII. — Ad Innocentium papam. — Pro archiepiscopo Treverensi contra abbatem Santi-Maximini. 528
 Epist. CCCXXIV. — Ad Robertum abbatem de Dunis. — Absentiae mutuae solamen suggerit, nempe animum conjunctionem, imo corporum, quandoque futuram. 530
 Epist. CCCXXV. — Ad eundem, de Iderio novitio. — Quid de novitio dyscolo faciendum rogatus consultit. 530
 Epist. CCCXXVI. — Guillelmi abbatis, ad Gaufridum Carnotensem episcopum, et Bernardum abbatem Clare-Vallensem. — Ut Dei et Ecclesiae causam adversus Petri Abelardi errores, quorum aliquot capitula producit, tueantur. 531
 Epist. CCCXXVII. — Rescriptum Bernardi ad Guillelmum abbatem. — Libellum contra Petrum Abelardum conscriptum laudat, mutuumque colloquium post Pascha promittit. 533
 Epist. CCCXXVIII. — Ad Romanum pontificem. — Contra electum Rutenensem. 533
 Epist. CCCXXIX. — Ad episcopum Lemovicensem. — Contra eundem electum Rutenensem. 534
 Epist. CCCXXX. — Ad Innocentium papam. — Contra Petrum Abelardum. 535
 Epist. CCCXXXI. — Ad Stephanum cardinalem et episcopum Praenestinum. — Ejusdem argumenti. 536
 Epist. CCCXXXII. — Ad G. cardinalem. — Item contra Petrum Abelardum. 537
 Epist. CCCXXXIII. — Ad G. cardinalem. — Ejusdem